

Чи багатьох шкільних друзів і членів їхніх родин знають батьки 15-річних дітей?

PISA

PISA у фокусі #98

OECD
BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

Чи багатьох шкільних друзів і членів їхніх родин знають батьки 15-річних дітей?

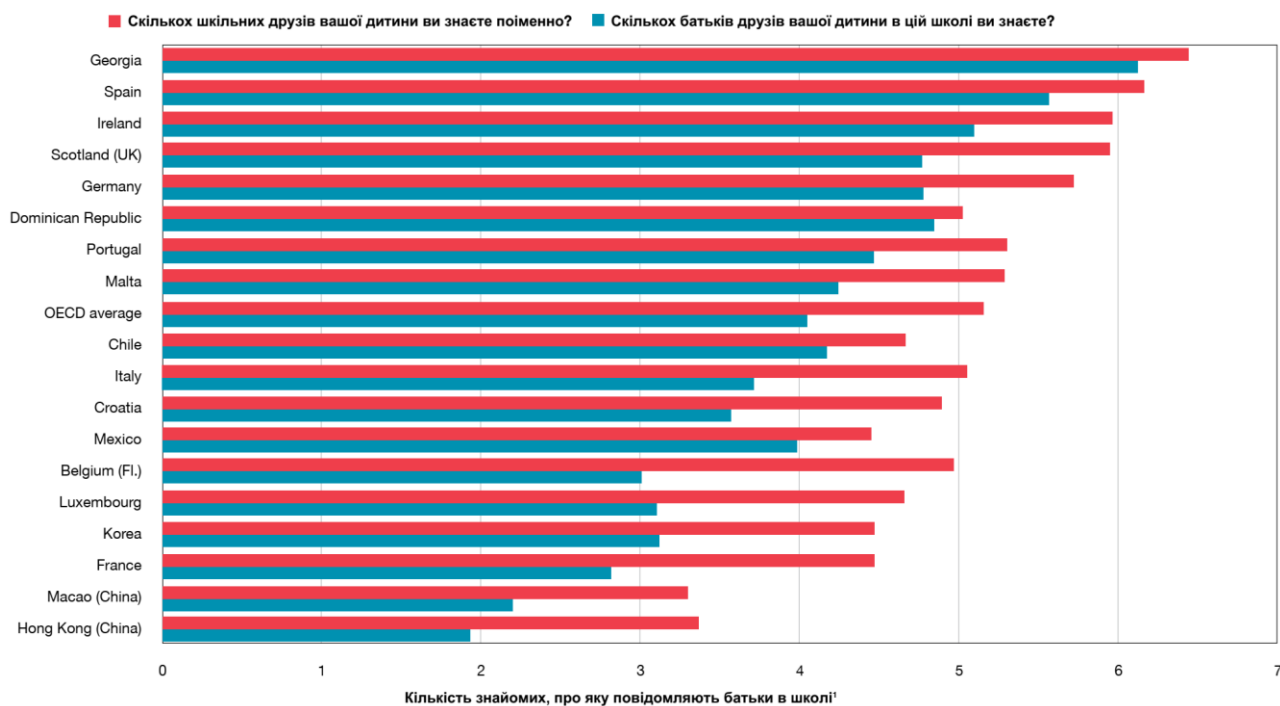
- У середньому в країнах ОЕСР батьки 15-річних учнів і учениць повідомили, що знають імена п'яти шкільних друзів своєї дитини та особисто знайомі з чотирма їхніми батьками. Відповіді батьків у Грузії, Ірландії та Іспанії свідчать про те, що вони знають найбільше друзів своїх дітей і їхніх батьків. Натомість у Франції, Гонконгу (Китай) і Макао (Китай) батьки знайомі з найменшою кількістю однокласників своєї дитини та їхніх родичів.
- У більшості країн і економік батьки дітей, які навчаються в закладах середньої освіти з високим соціально-економічним статусом, були краще обізнані про друзів своєї дитини та їхніх батьків, ніж батьки дітей, що відвідують заклади освіти з низьким соціально-економічним статусом.
- Учні та учениці, чий батьки краще знали їхніх друзів і батьків друзів, показали вищі результати у завданнях на спільне розв'язання проблем і рідше стикалися з булінгом, порівняно з однолітками. Ця залежність зберігається навіть з урахуванням їхнього соціально-економічного статусу.

Батьки часто встановлюють міцні зв'язки з учительством, учнівством та іншими батьками в закладі освіти, де навчається їхня дитина. Це не лише допомагає їм розширити коло спілкування, а й позитивно впливає на академічні досягнення дитини. Проте найважливішим у активній міжособистісній взаємодії батьків є її позитивний вплив на заклад освіти та його атмосферу: вона формує норми поведінки, поширює важливу інформацію, сприяє розвитку довіри та зміцнює зв'язок між школою і ширшою спільнотою.

У 18 країнах і економіках, які включили батьківську анкету в межах дослідження PISA, батьків запитували, скількох шкільних друзів своєї дитини вони знають на ім'я та зі скількома їхніми батьками вони знайомі. В освітніх системах ОЕСР, що проводили це опитування, батьки в середньому знали імена п'яти друзів своєї дитини та були знайомі з чотирма їхніми батьками. Однак ці показники суттєво різняться між країнами та економіками. Найбільш обізнаними виявилися батьки в Грузії, Ірландії та Іспанії, тоді як у Гонконгу (Китай), Кореї та Макао (Китай) цей рівень був найнижчим. Зокрема, у Грузії батьки в середньому знали шістьох інших батьків однокласників своєї дитини, що утричі більше, ніж у Гонконгу (Китай).

У деяких країнах батьки легше встановлюють тісні зв'язки зі шкільною спільнотою, ніж в інших. Однак відмінності в кількості знайомств серед батьківства можуть пояснюватися не лише національно-культурними особливостями, а й іншими чинниками. Наприклад, в Іспанії 15-річне учнівство державних шкіл зазвичай змінює навчальний заклад лише один раз — приблизно у 12 років. У Франції ж це відбувається тричі: приблизно у 6, 11 і 15 років. Тому іспанське учнівство та їхнє батьківство має більше можливостей для формування стабільних стосунків, ніж їхні французькі колеги, адже знайомство та формування зв'язків потребують часу.

Кількість знайомств батьківства в закладі середньої освіти їхньої дитини^{1,1}

1. Батькам, які відповіли «6 і більше», було присвоєно значення «7».

Примітка: на діаграмі показано лише країни та економіки, які розповсюдили батьківську анкету¹.

Країни та економіки впорядковані за зменшенням кількості знайомих.

Джерело: ОЕСР, база даних PISA-2015.

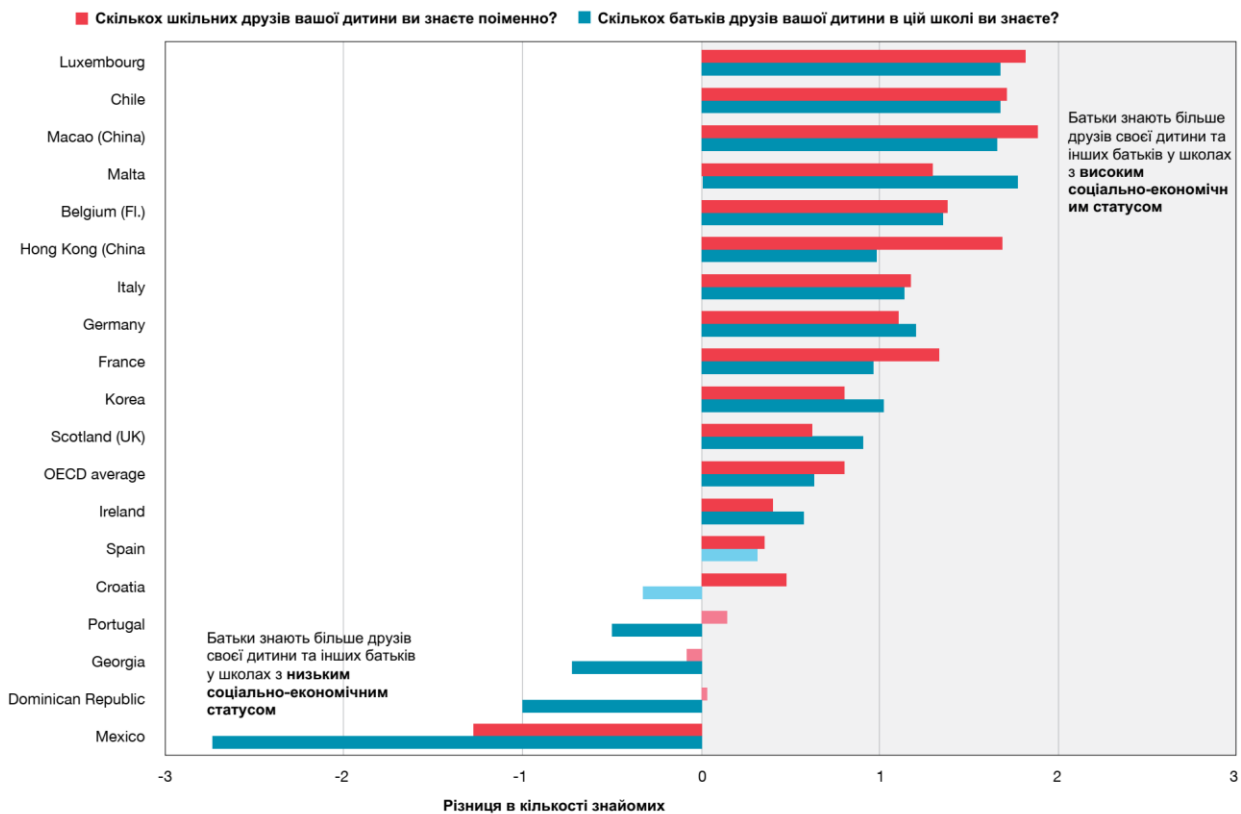
Знайомство батьківства з іншими батьками в закладі середньої освіти, де навчається їхня дитина, також може залежати від їхньої участі в заходах, які проводить заклад, особливо від відвідування батьківських зборів. У освітніх системах, де батьківство 15-річного учнівства знало найбільше друзів своєї дитини та їхніх батьків — зокрема в Грузії, Німеччині, Ірландії, Шотландії (Великобританія) та Іспанії — щонайменше 8 із 10 батьків відвідували заплановані зустрічі чи загальні збори протягом попереднього навчального року. Натомість у країнах, де рівень знайомств між батьками був найнижчим — зокрема у Франції, Гонконгу (Китай), Кореї та Макао (Китай) — менше 7 із 10 батьків брали участь у таких заходах. У Гонконгу (Китай) цей показник є особливо низьким: лише 3 з 10 батьків відвідували заплановані зустрічі чи збори.

У більшості країн і економік, де проводилося опитування батьківства, ті батьки, чії діти навчалися в закладах освіти з високим соціально-економічним статусом, знали більше про шкільних друзів своєї дитини та їхніх батьків, ніж батьки дітей із закладів освіти з нижчим статусом. Цей соціально-економічний розрив був особливо помітним у тих освітніх системах, де загальна кількість знайомств батьківства в школі була нижчою. Це стосується, зокрема, Фламандської спільноти Бельгії, Гонконгу (Китай), Люксембургу, Макао (Китай), а також Чилі та Мальти. Водночас у Мексиці, а меншою мірою — у Домініканській Республіці, Грузії та Португалії, спостерігалася протилежна тенденція: батьківство дітей, які навчалися в закладах із високим соціально-економічним статусом, мало менше знайомств серед шкільних друзів своєї дитини та їхніх батьків, ніж батьківство дітей із закладів із нижчим соціально-економічним статусом.

Різниця в кількості знайомих батьківства відповідно до соціально-економічного статусу закладу освіти¹

Різниця між закладами освіти у верхньому й нижньому кuartилях індексу економічного, соціального та культурного статусу PISA

Примітки: Статистично значущі відмінності показано більш темним тоном.

Показано лише країни та економіки, які розповсюдили батьківську анкету.

Країни та економіки впорядковані за зменшенням різниці в кількості знайомих батьківства в закладі освіти.

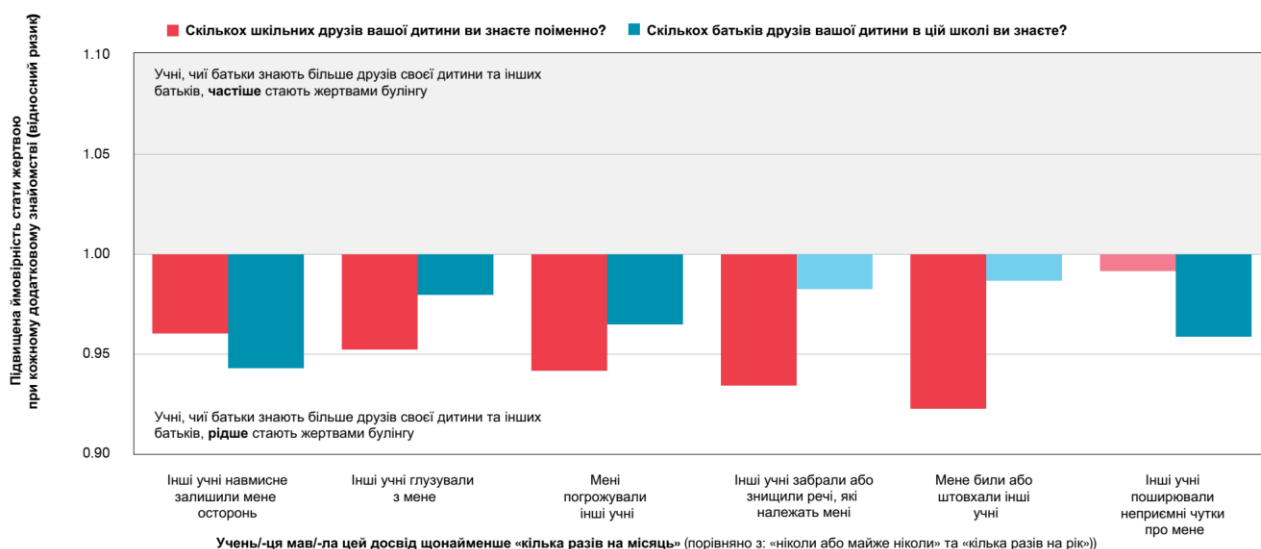
Джерело: ОЕСР, база даних PISA-2015.

Соціальна активність батьківства може сприяти розвитку соціальних компетентностей їхніх дітей

Коли батьки однокласників знають друзів своїх дітей і одне одного, у такому соціальному середовищі формується стан «замикання зв'язку поколінь», що зміцнює міжособистісні взаємини учнівства та створює сприятливі умови для розвитку їхніх соціальних навичок. Хоча PISA не ставить за мету встановити причинно-наслідкові зв'язки цього соціального феномену, результати дослідження узгоджуються з цією гіпотезою. Наприклад, перший звіт PISA про спільне розв'язання проблем показав, що в середньому по країнах ОЕСР 15-річне учнівство отримувало вищі бали в завданнях на командну роботу та більше цінувало міжособистісні стосунки, якщо їхнє батьківство було знайоме з друзями своєї дитини та їхніми батьками. Ця закономірність зберігалася навіть після врахування соціально-економічного статусу учнівства та закладів освіти. Зокрема, було виявлено взаємозв'язок між кількістю балів за завдання зі спільного розв'язання проблем і кількістю однокласників, яких знали батьки: кожен додатковий однокласник (однокласниця), про знайомство з яким / якою повідомляло батьківство, корелював із двома додатковими балами.

Активна участь батьківства в шкільному житті допомагає запобігати булінгу. Учень чи учениця, який/-а має намір залякувати інших, може двічі замислитися, якщо знає, що їхні батьки спілкуються між собою. Водночас діти, які зазнають булінгу, почуваються безпечніше, коли їхні батьки підтримують зв'язок із родинами однокласників / однокласниць і шкільним персоналом. Крім того, знайомство батьків між собою та з друзями своєї дитини полегшує боротьбу з булінгом, сприяючи згуртованості шкільної спільноти. Дані PISA свідчать, що в середньому по країнах ОЕСР, які залучили батьківство до опитування, учні й учениці, чий батьки знають більше про батьків їхніх друзів, рідше ставали жертвами булінгу, навіть з урахуванням соціально-економічного статусу. Наприклад, ймовірність того, що учня або ученицю навмисне ігнорували щонайменше кілька разів на місяць, зменшувалася на шість відсотків з кожною додатковою знайомою батькам особою з кола друзів їхньої дитини. Також спостерігається нижча ймовірність повідомлень підлітків про досвід знущань, особливо фізичних, коли їхні батьки знали більше їхніх шкільних друзів на ім'я. Наприклад, учень або учениця, чий батьки повідомили, що не знають жодного з їхніх шкільних друзів, на 50% частіше повідомляли, що зазнавали побиття або штовхани іншими учнями та ученицями кілька разів на місяць, ніж ті, чий батьки повідомили, що знають п'ятьох їхніх шкільних друзів.

Знайомства батьків у закладі освіти (школі) та цькування Середній показник по країнах ОЕСР

Примітка: Статистично значущі відмінності показано більш темним тоном.

Відносний ризик після врахування соціально-економічного статусу.

Середній показник по країнах ОЕСР включає лише країни, які розповсюдили батьківську анкету.

Джерело: ОЕСР, база даних PISA-2015.

Узагальнення

У закладах середньої освіти, де батьківство знає друзів своїх дітей та їхні сім'ї, учнівство має більш сформовані соціальні навички, краще ставлення до співпраці та почувається щасливіше й безпечніше під час навчання. Знайомства, які виникають природно в повсякденному спілкуванні, можуть переростати в справжню дружбу. Заклади освіти можуть сприяти розвитку таких стосунків, створюючи доброзичливу атмосферу. Для цього варто організовувати спільні заходи, такі як сімейні зустрічі, вечори чи конференції, що залучатимуть батьківство до шкільного життя. Такі ініціативи не лише сприяють формуванню міцних зв'язків між родинами, а й допомагають встановлювати позитивні неформальні норми поведінки серед учнівства.

Примітки до графіків:

1. Переклад назв країн і економік, які беруть участь у PISA.

Finland	Фінляндія	Bosnia and Herzegovina	Боснія і Герцеговина
Korea	Корея	Moldova	Молдова
B-S-J-Z (China)	П-Ш-Ц-Ч (Китай)	Israel	Ізраїль
Lebanon	Ліван	Baku (Azerbaijan)	Баку (Азербайджан)
Iceland	Ісландія	Russia	Росія
North Macedonia	Північна Македонія	Kosovo	Косово
Saudi Arabia	Саудівська Аравія	Dominican Republic	Домініканська Республіка
Ukraine	Україна	Hong Kong (China)	Гонконг (Китай)
Estonia	Естонія	Germany	Німеччина
Bulgaria	Болгарія	Kazakhstan	Казахстан
Philippines	Філіппіни	Argentina	Аргентина
Australia	Австралія	United Kingdom	Великобританія
Georgia	Грузія	France	Франція
Sweden	Швеція	Colombia	Колумбія
Romania	Румунія	Croatia	Хорватія
Canada	Канада	Turkey	Туреччина
Luxembourg	Люксембург	Austria	Австрія
Belarus	Білорусь	Malta	Мальта
Albania	Албанія	Slovenia	Словенія
Poland	Польща	Peru	Перу
Qatar	Катар	Chile	Чилі
New Zealand	Нова Зеландія	Slovak Republic	Словацька Республіка
Hungary	Угорщина	Costa Rica	Коста-Ріка
Denmark	Данія	Czech Republic	Чеська Республіка
Latvia	Латвія	Ireland	Ірландія
Panama	Панама	Switzerland	Швейцарія
Jordan	Йорданія	Malaysia	Малайзія
Macao (China)	Макао (Китай)	United States	Сполучені Штати
Spain	Іспанія	Portugal	Португалія
Thailand	Таїланд	United Arab Emirates	Об'єднані Арабські
Brunei Darussalam	Бруней-Даруссалам		Емірати
Lithuania	Литва	Brazil	Бразилія
Greece	Греція	Singapore	Сінгапур
Morocco	Марокко	Belgium	Бельгія
Serbia	Сербія	Indonesia	Індонезія
Japan	Японія	Italy	Італія
Mexico	Мексика	Netherlands	Нідерланди
Chinese Taipei	Китайський Тайбей	Norway	Норвегія
Uruguay	Уругвай	Viet Nam	В'єтнам
Montenegro	Чорногорія		

За більш детальною інформацією

Звертайтеся до: Alfonso Echazarra (Alfonso.Echazarra@oecd.org)

Ознайомтеся: OECD (2017), *PISA 2015 Results (Volume V): Collaborative Problem Solving*, PISA, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264285521-en>.

У наступному числі: Чи може академічна успішність допомогти учнівству з поганими передумовами для навчання досягти вищих щабелів освіти, ніж досягли їхні батьки?

Це дослідження опубліковано під відповідальність Генерального секретаріату ОЕСР. Погляди та аргументи висловлені в ньому, можуть не відображати офіційної позиції країн-членів ОЕСР.

Цей документ, як і будь-які дані чи мапи, включені до нього, не мають жодних упереджень щодо статусу чи суверенітету будь-яких територій, установлених кордонів чи ліній розмежування, назв будь-яких територій, міст чи місцевостей.

Переклад: Юлія ШПАК, методистка відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти.

Редагування: Галина БОНДАРЕНКО, методистка відділу досліджень та аналітики Українського центру оцінювання якості освіти. **Науковий супровід:** Тетяна ВАКУЛЕНКО, директор Українського центру оцінювання якості освіти, Василь ТЕРЕЩЕНКО, заступник директора Українського центру оцінювання якості освіти.

This work is available under the *Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO* (CC BY-NC-SA 3.0 IGO). For specific information regarding the scope and terms of the licence as well as possible commercial use of this work or the use of PISA data please consult *Terms and Conditions* on www.oecd.org.
